

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет природничих наук

Кафедра **географії та природознавства**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Етногеографія України

Освітня програма **Географія**

Спеціальність **106 Географія**

Галузь знань **10 Природничі науки**

Затверджено на засіданні
кафедри Протокол № _____ від
“ ” _____ 20 _____ р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу (зразок)
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Етногеографія України
Освітня програма	Географія
Спеціальність	106 Географія
Галузь знань	10 Природничі науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://cee.pnu.edu.ua/%d0%b2%d1%85%d1%96%d0%b4-2/

2. Опис дисципліни

Метою дисципліни є вивчення територіальної особливості національної структури населення України.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- освоїти науково-методичні основи етногеографії як науки;
- дослідити географію етнічної структури населення України та окремих її регіонів;
- розкрити просторові особливості етнічної структури населення Західної України.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- сутність терміну «етнос»; концепції походження етносу; структуру етносу та його ієрархічні рівні; історичні типи етносу; особливості етнічних процесів;
- етнічну структуру населення України, її територіальні відміни, динаміку;
- етнічну структуру населення Західного регіону України, її просторові особливості.

вміти:

- як визначати рівень етнічної різноманітності населення регіону;
- як побудувати картосхеми етнічної структури населення;
- як побудувати матриці бальної оцінки територіальної поширеності та рейтингової значимості найчисельніших етнічних груп у регіоні;
- як побудувати картосхеми етнічної різноманітності населення України.

Компетентності:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.
- Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати

Програмні результати навчання:

- Пояснювати особливості організації географічного простору.
- Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.
- Розуміння обумовленості якості, рівня і способу життя людських спільнот особливостями просторової організації політичної, економічної, культурної та інших соціосфер.
- Застосовувати знання теоретичних і методологічних основ географічних наук для моніторингу і оцінки природних умов, порівняльно-географічного аналізу розвитку економіки, населення, соціальної сфери держав світу та України

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Етнос і етнічна структура населення як об'єкт вивчення етногеографії України.	Ознайомитись з такими поняттями: Поняття, предмет, структура і завдання етногеографії. Взаємозв'язок етногеографії із суміжними дисциплінами. Етнос, нація, етнічний склад населення.	Питання тести
2.	Географічні особливості етнічних процесів в Україні.	Ознайомитись з такими поняттями: Розселення народів на території України. Сучасні етнічні процеси на території України.	Питання тести
3.	Методика суспільно-географічних досліджень етнічної структури і етнічної різноманітності населення України.	Ознайомитись з такими темами: Принципи класифікації. Географічна класифікація. Антропологічна класифікація. Лінгвістична класифікація. Господарськокультурна класифікація. Релігійно-конфесійна класифікація. Індекси етнічної різноманітності населення.	Питання тести
4.	Етнічна структура населення України: територіальні відмінності та динаміка.	Знати поняття: Географічна, антропологічна, етнолінгвістична класифікація народів України. Господарсько-культурні типи та особливості матеріальної культури. Соціальна організація, сім'я та сімейношлюбні відносини. Загальний огляд традиційної духовної культури етносів України.	Питання тести

5.	Етномовний склад населення України. Етногеографічні райони України.	Знати поняття: Поширення мов і діалектів на території України. Проблеми функціонування української мови. Проблеми білінгвізму. Стан і розвиток мов національних меншин.	Питання тести
6.	Етнічна структура населення Західного регіону України. Географія національної і етнографічної структури населення Карпатського регіону.	Ознайомитись з: Етнолінгвістичний та антропологічний склад населення Галичини, Буковини, Закарпаття і Волині. Загальний огляд традиційної матеріальної культури народів західної частини України. Особливості сімейно-шлюбних відносин народів регіону. Традиційні риси духовної культури етнографічних груп Карпатського регіону. Гуцули, бойки, лемки, покутяни, ополяни, поліщуки. Русинське питання.	Питання тести

4. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система контролю знань здійснюється через: форма контролю – залік: поточний контроль – 100 балів.
---	---

5. Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Поточний контроль	50
Лекція	
Практична робота	35
Самостійна робота	15
Підсумковий контроль	50
екзамен	50
Додаткові заохочувальні бали, які можуть доповнити оцінку до 100 балів	
Разом	100

	Лекції 1-4	Лекції 5-8	Практичне заняття 1	Практичне заняття 2	Практичне заняття 3	Практичне заняття 4	Практичне заняття 5	Практичне заняття 6	Практичне заняття 7	Самостійна робота
Кількість балів			5	5	5	5	5	5	5	15

Поточний контроль

Методи поточного контролю:

- Усний контроль (в ході опитування, бесіди, доповіді, читання тексту, повідомлення на задану тему та ін.);
- Письмовий контроль (контрольна робота в письмовій формі, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовому вигляді та ін.);
- Комбінований контроль;
- Тестовий контроль;
- Виконання і захист практичної роботи;
- Презентації
- Виконання і захист практичної роботи

Заохочувальні бали

1. Участь у дискусіях (до 1 бал),
2. Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції за тематикою дисципліни (до 10 балів)
3. Обговорення відповідей та оцінювання практичних робіт інших студентів (до 0,5 балів)
4. Участь у вебінарі чи прослуховування курсу за тематикою дисципліни (до 2 бали)
5. Участь у студентських наукових конкурсах та олімпіадах (до 10 балів)

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Кабінет, доступ до інтернету	Проектор, настінні карти, атласи, схеми

Література:

1. Борисова О. В. Соціальна антропологія: підручник. Київ: Кондор, 2017. 412 с.
2. Дельєж, Р. Нариси з історії антропології: школи, автори, теорії. Київ: Києво-Могилянська акад., 2008. 259 с.
3. Дністрянський М.С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики. Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 490 с.
4. Дністрянський М.С. Етнгеографія України: Навчальний посібник. – Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 232 с.
5. Дністрянський М.С. Загострення геополітичних взаємин у період постмодерну та становище України: монографія. Львів, 2021. 154 с.
6. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. Київ, 2002.
7. Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макаруча; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с.
8. Жук П. Етнополітична карта світу ХХІ століття: Методичний і предметний коментарі. Тернопіль: Мандрівець, 2000.
9. Кафарський В., Савчук Б. Етнологія. Підручник. Київ, 2006.
10. Лаврук М.М. Гуцули Українських Карпат (етногеографічне дослідження): Монографія. Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 288 с.
11. Лозинський Р. Мовна ситуація в Україні (суспільно-географічний погляд). Львів, 2008. 502 с.
12. Любчик І.Д. Лемківщина і лемки в новітній історії Центрально-Східної Європи: суспільно-політичний дискурс. Рукопис дисертації на здобуття наукового звання доктора історичних наук. Львів, 2021. 431 с. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://shron1.chtyvo.org.ua/Liubchuk_Ihor/Lemkivschyna_i_lemky_v_novitnii_istorii_Tsentralno_Skhidnoi_Yevropy_suspilno-politychnyi_dyskurs.pdf?PHPSESSID=8fiq9ovk4c228t2lge09us0sd0
13. Сливка Р.Р. Етногеографічне дослідження Бойківщини. Автореф. дис... канд. геогр. наук: 11.00.02 / Р.Р. Сливка; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2002. 19 с. <https://bojky.wordpress.com/2009/02/24/%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B1%D0%BE%D0%B9%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%89/>
14. Сливка Р.Р., Закутинська І.І. Історико-географічний вимір міждержавних територіально-політичних суперечностей і конфліктів (2011-2021 рр.). Науковий вісник Чернівецького університету: Географія. 2022. Випуск 839. С. 5-21. DOI: <https://doi.org/10.31861/geo.2022.839.5-21>

https://drive.google.com/file/d/1IwxzJTDFfO9RN5oXDkV-5ZLbwuM5w5g6/view?usp=share_link

15. Леві-Строс К. Структурна антропологія. Київ, 2000.
16. Надольська В. В. Загальна етнологія: понятійно-термінологічний апарат. Навч. посіб. Луцьк: Вежа-друк, 2022. 228 с.
17. Українська етнологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. К. Борисенко, М. В. Гримич, О. П. Гончаров [та ін.]; за ред. В. К. Борисенко. – Київ: Либідь, 2007. – 398
18. Утвенко В. В. Етнологія: Навч. посіб. Київ: ВД «Персонал», 2017. 244 с.
19. Lozynskyy R., Slyvka R., Pantyley V., Braychevskyy Y. The territorial exchange between Poland and the USSR in 1951: demographic development and settlement network transformation over a 70-year period. Bulletin of Geography. Socio-economic Series. 2023. No. 59. P. 69-81. DOI: <http://doi.org/10.12775/bgss-2023-0005>
https://drive.google.com/file/d/14u9tR74qpW7ZuCjdmAjWBapCZmGp3kO/view?usp=share_link

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Етнологічна термінологія. URL: <http://etno.us.org.ua/glossary/index.html> 20.
2. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. URL: <http://etno.kyiv.ua.net>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра географії та природознавства, вул. Галицька 201, кабінет 206, сайт: https://kgip.pnu.edu.ua/op-магістр-014-07/навчальний-план_середня-освіта_геогра-2/ електронна адреса: kgp@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Доц. Сливка Роман Радославович
Контактна інформація викладача	slyvkaromanrad@gmail.com

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Всі аудиторні та самостійні заняття проводяться з дотриманням етичних стандартів професії. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із викладачем дисципліни. Списування під час контрольних робіт та
--------------------------	--

	екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття. Забороняється добровільна передача інформації між студентами під час екзамену чи практичних робіт.
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацювання пропусків занять відбувається кожного понеділка в 17.00
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Зниження бала на 0,5
Невідповідна поведінка під час заняття	Зниження бала на 0,5
Додаткові бали	Участь в наукових екскурсіях – 10 балів

Викладач _____